
MERIUPOSKUORIAISEN RAVINTOKASVI- JA NÄ- KINPARTAISLEVÄ -KARTOITUS, MUSTASAARI



RAPORTTI

Tilaaja

Finnish consulting group, Liisa Karhu

Kartoittaja ja raportin laatija

Jussi-Tapio Roininen

jtroininen@gmail.com

Puh. 044 3606767

Päiväys

22.9.2021

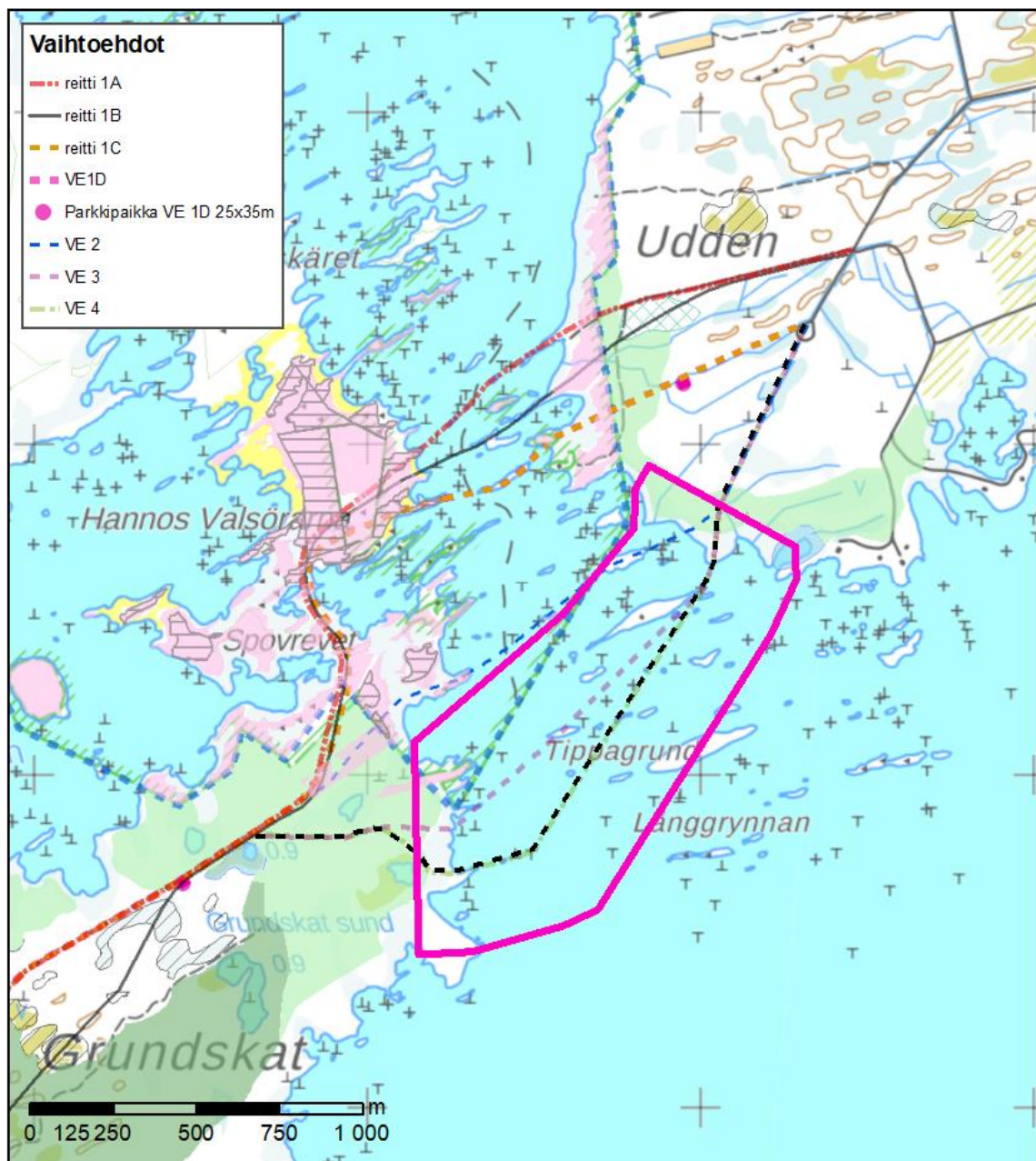
Kansikuva

Uddströmmen etelästä päin, © Jussi-Tapio Roininen

Tausta

Mustasaaren Vistantien tiehankkeen YVA:ssa tehdään täydentäviä kartoituksia Björköbyn Lilla Tippagrundin ja Långskäretin väliselle alueelle eri tievaihtoehtojen vaikutuksien arvioimiseksi alueen harvinaiseen ja suojeltuun eläimistöön sekä luontotyyppeihin. Kartoitusalue sijoittuu lähelle Merenkurkun saariston Natura-alueita ja maailmanperintökohdetta. Tässä työssä selvitetään matalien vesialueiden näkinpartaisleväniittyjen ja meriuposkuoriaisen ravinnoksi kelpaavien vitakasvustojen esiintymistä alueella. Selvitysalue on esitetty kuvissa 1 ja 2.

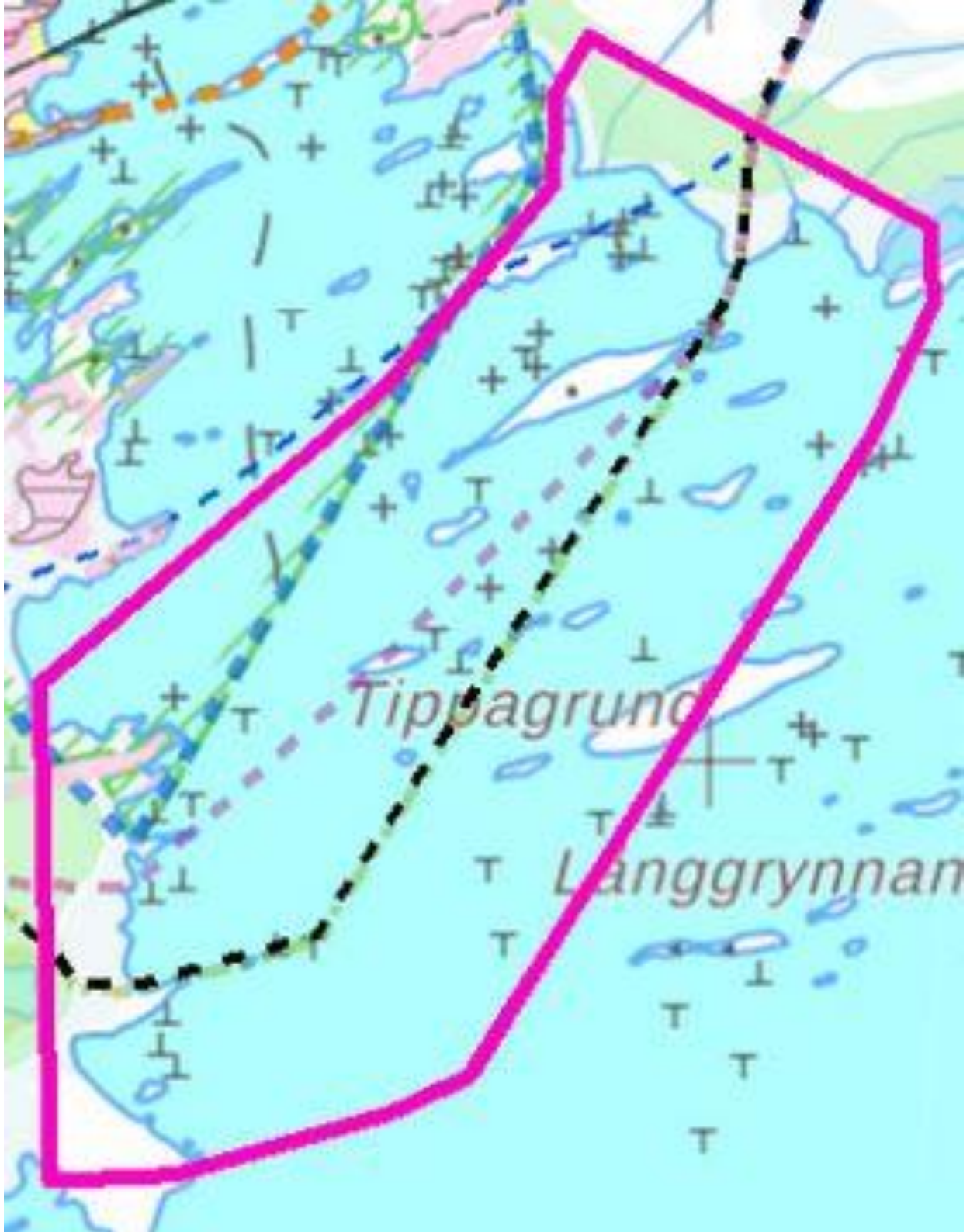
Meriuposkuoriainen on Luontodirektiivin liitteen IV (a) perusteella erityisesti suojeltu laji, jonka lisääntymis- ja levähdysalueiden hävittäminen ja heikentäminen on kielletty (LsL § 49). Uhanalaisuusluokka (IUCN) vaarantunut (VU). Suojaisat näkinpartaispohjat ovat vuoden 2018 luontotyyppien uhanalaisuusarvioinnissa arvioitu vaarantuneeksi luontotyyppi (VU).



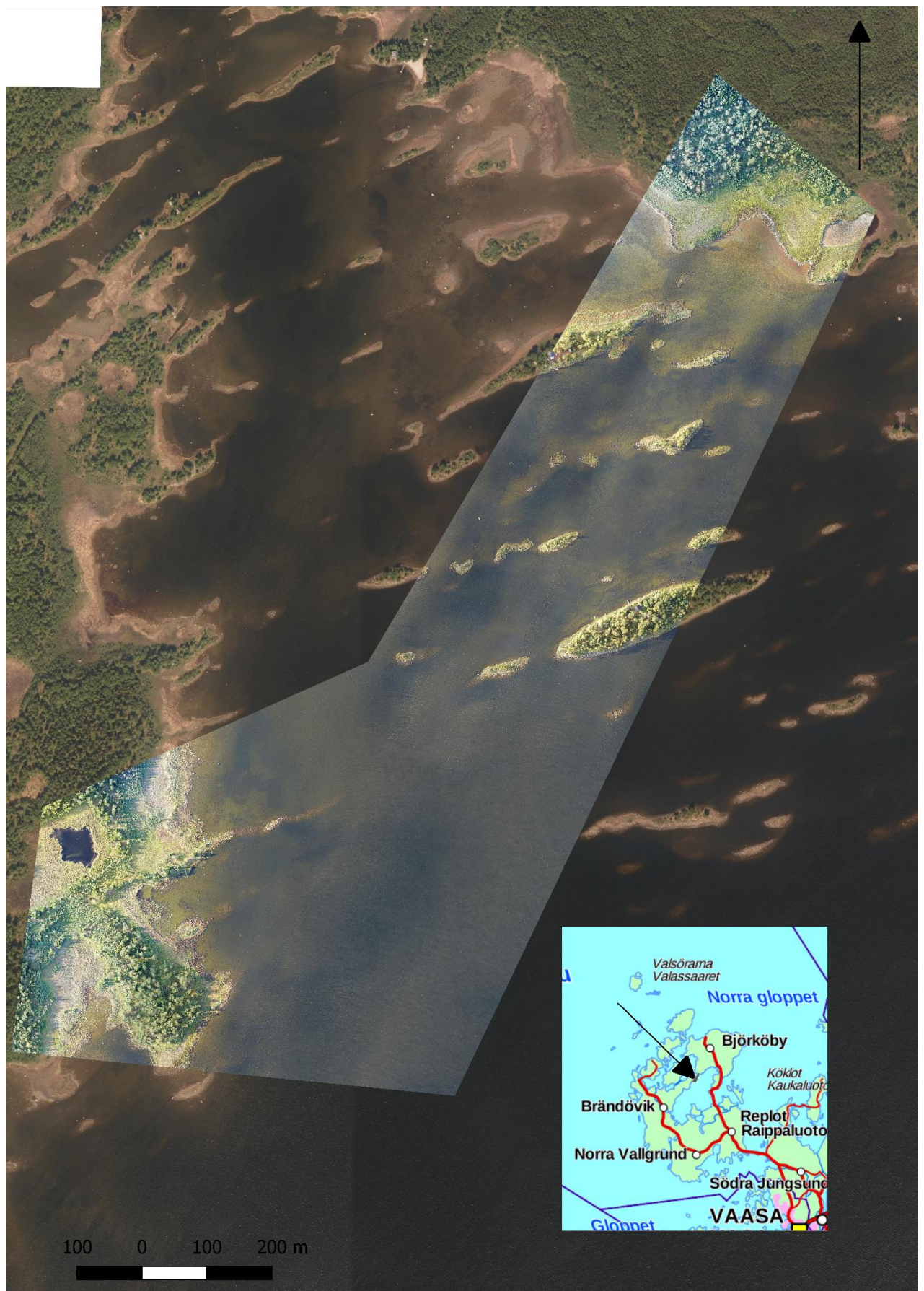
Kuva 1. Eri tievaihtoehdot ja selvitysaluearjaus

Tehtävän sisältö

Toimeksiantona oli kartoittaa näkinpartaisniittyjen ja meriuposkuoriaisen ravintokasveina käytämien vitojen esiintymistä suunnittelualueella. Tehtävä kartoitus täydensi alueella vuonna 2018 tehtyjä kartoituksia täydentäen kartoitusalueita vaihtoehto 4 kohdalta ja eteläpuolelta. Tutkimusalue ilmakuvattiin dronella, josta saadusta ortoilmakuvasta määritettiin kartoituspisteet (kasvillisuuslaikut sekä paljaalta näyttävät pisteet). Kartoituspisteiden kasvillisuus käytiin maastossa tarkistamassa, jonka lisäksi alueella tehtiin silmämääräistä yleishavainnointia. Maastotyöt ja raportoinnin teki FM biologi, tutkimussukeltaja Jussi-Tapio Roininen.



Kuva 2. Kartoitusalue



Kuva 3. Kartoitusalueesta tehty ortomosaiikkikuva



Kuva 4. Kartoitusalueen koillisreuna viistokuvattuna dronella.

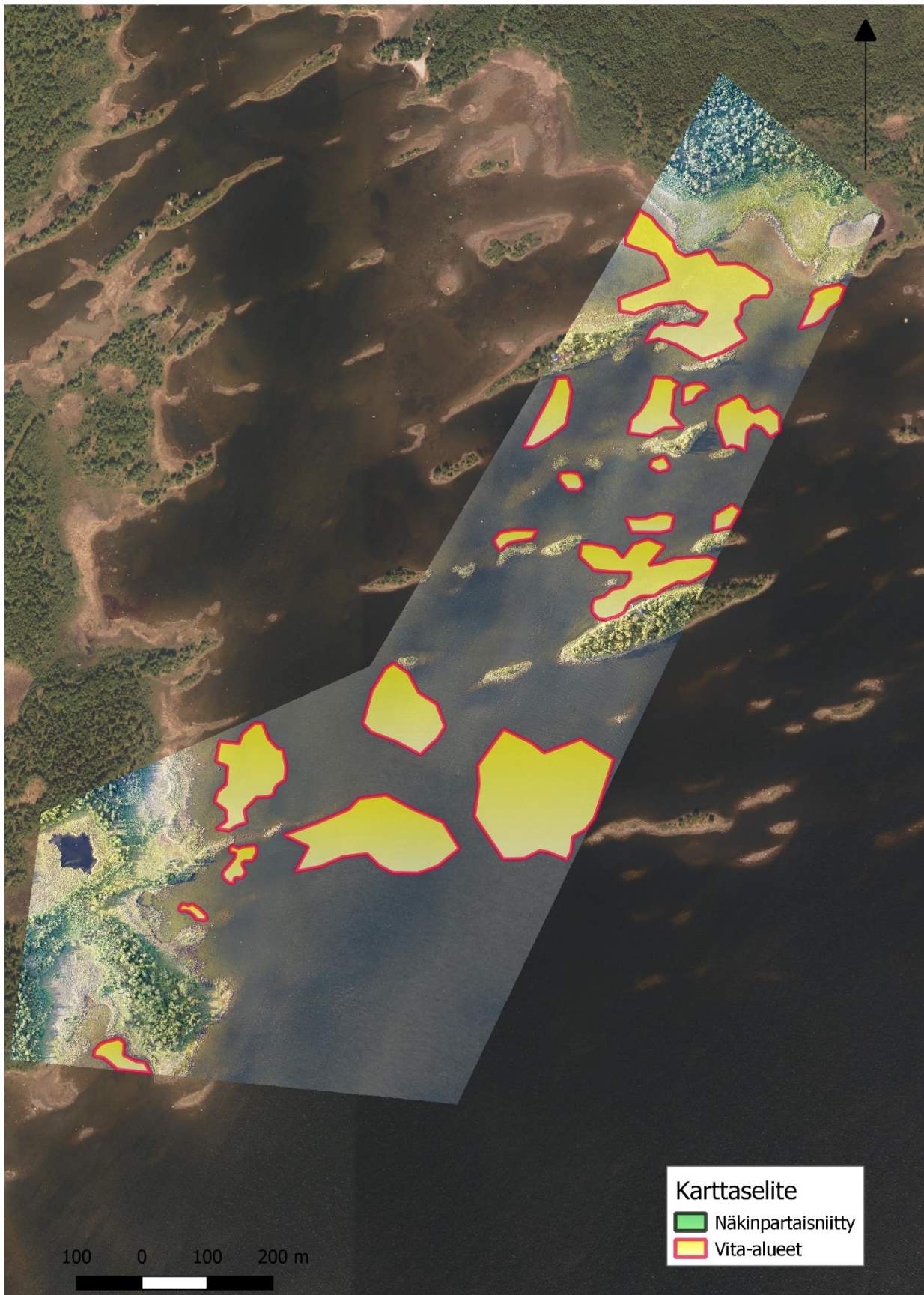
Maastotyöt

Maastokartoitukset tehtiin elokuussa 2021. Kartoituksien ajoittaminen loppukesään varmistaa, että maastossa havaitaan vesikasvillisuuden koko biomassa, sekä vähäisemmätkin kasvustot. Sääolosuhteet olivat kartoituksille suotuisat, ja ne päästiin viemään läpi auringonpaisteessa ja riittävän alhaisissa tuulissa (<5m/s).

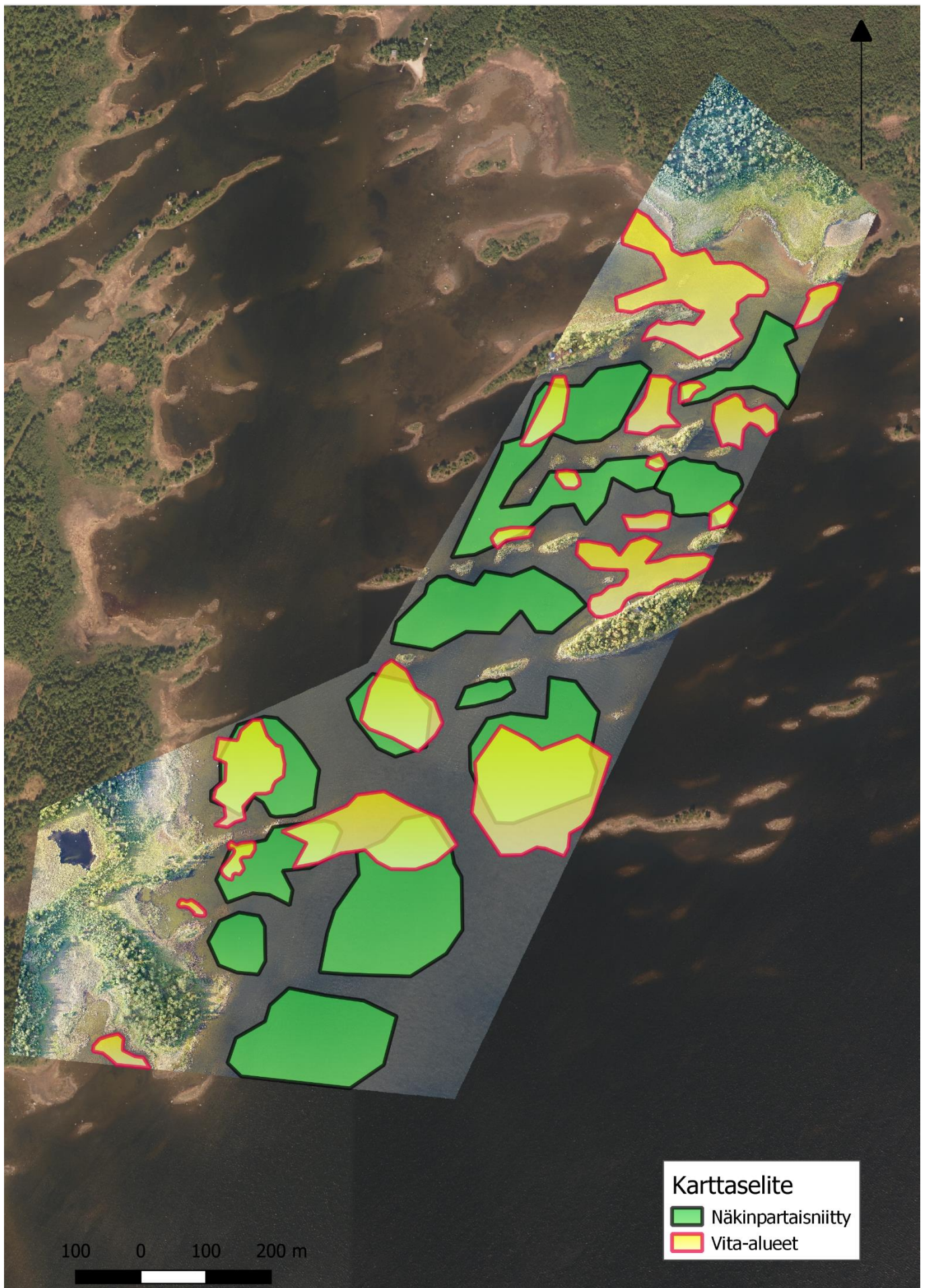
Havainnot



Kuva 5. Löydetyt näkinpartaisniittyjen esiintymät.



Kuva 6. Vitaesiintymät



Näkinpartaisniityistä ja vitakasvustoista on maastosta kerättyä suoraan havaintodataa täydennetty viistokaikuluotauksella ja ortoilmakuvasta saaduilla tiedoilla kasvustojen reunoista ja laajuudesta. Rajatut alueet eivät ole kauttaaltaan yhtenäistä peittävyydeltään tai lajien keskipituudeltaan, vaan osa jatkumoa, jossa pohjan kasvillisuuden määrä vaihtelee sekä tasaisesti vaihettuen, että tarkkarajaisemmin muodostaen laikkuja. Näkinpartaisniityn määritelmänä käytettiin HELCOM:n vedenalaisten biotooppien ja habitaattien HUB-luokittelujärjestelmää (yli 10% peittävyys ja >50% vesikasvibiomassasta). Vitakasvustoksi rajattiin kaikki kasvustot, joilla vitakasvillisuuden katsottiin olevan yhtenäistä (n.10% tai enemmän pohjapeittävyys) ja muodostavan meriuposkuoriaiselle potentiaalisen habitaatin. Keskimäärin vitakasvustot olivat runsaampia ja dominoivampia matalammilla alueilla, kun taas näkinpartaiset alkavat dominoimaan syvemmällä (pl.syvät *Potamogeton perfoliatus*, ahvenvita kasvustot). Syvimmillä pisteillä pohjakasvillisuus vaihtuu vesisammalyhteisöihin. Kaikkia kasvustoja ei tähän karttaesitykseen ole välttämättä saatu rajatuksi, mutta kyseessä on kuitenkin edustava otos alueen kasvillisuudesta kesällä 2021.

Yhteenveto ja päätelmät

Kartoitusalueella on runsas pohja- ja uposkasvillisuus. Kasvillisuuskuviokartoituksien yhteydessä tarkkailtiin vitakasvustoja mahdollisten ravintokasvien lehdillä olevien meriuposkuoriaisten varalta, kuitenkaan yhtään kuoriaista löytämättä. Tämä tulos ei sinällään ole yllättävä, koska kyseessä on harvalukuinen laji, jonka esiintymisen ravintokasvilaikkujen sisälläkin on vaihtelevaa. Lajin suosimia vitalajeja (*Stuckenia pectinata* ja *Potamogeton perfoliatus*) löytyi kartoitusalueelta rantamatalasta aina neljän metrin syvyyteen. Perämerellä lajin tiedetään suosivan erityisesti matalilla alle 1,2m syvyydellä olevia vitakasvustoja.

Vesikasvillisuuden vuosittainen vaihtelu on suurta, ja kartoituksissa havaittujen kasvustojen pohjalta raporttiin laaditut levinneisyyskartat eivät välttämättä tulevana vuosina enää vastaa sen hetkistä tilannetta. Alueella kuitenkin havaittiin viereisen vuonna 2018 kartoitetun alueen tulosten perusteella ennakoidusti runsaita näkinpartaisniittyjä, jotka levittäytyvät laajoille alueille.

Tielinjauksen sijoittaminen niin, että se ei kulkisi joko vitakasvustojen tai näkinpartaisniittyjen yli tai välittömästä läheisyydestä on alueen runsaan kasvillisuuden takia liki mahdotonta. Jos tien rakentamiseen päädytään, on tästä syystä, ja alueen muista lukuisista luontoarvoista ja Natura-alueen läheisyydestä johtuen suositeltavaa tehdä alueella useampivuotista seuranta mm.vesikasvillisuuden ja muiden luontoarvojen osalta valitun tielinjausvaihtoehdon kohdalta ja läheisyydestä. Näin vuosittaisen vaihtelun vaikutus havaintoaineistossa saadaan minimoitua, sekä paremmin arvioitua tien toteutuksen ympäristölle aiheuttamat välittömät vaikutukset (mm.pengerryksien alle jäävät kasvustot ja lajihabitaatit) ja välilliset vaikutukset (mm.virtaamaolosuhteiden muutokset ja siitä paikoin seuraava samentuminen ja lisääntynyt sedimentaatio, virkistyskäyttöpaineen muutokset). Hanketta edeltävä ja rakentamisvaiheessa toteutettava seuranta mahdollistaa myös hankkeen todellisten luontovaikutusten todentamisen jälkiseurannalla, jolloin on korjaavilla toimilla mahdollista vielä vähentää hankkeen aiheuttamia vaikutuksia ympäristöönsä. Luontotiedon pohjalta negatiivisia luontovaikutuksia minivoivia toimia voidaan kohdentaa kustannustehokkaasti, mielekkäästi ja vaikuttavasti.